

Paluküla teenindushoone 2024.a.

Lühiülevaade 2024. aasta Hiiumaa valla eelarve täitmisest

Peamised eesmärgid 2024. aastal: arengukava määrab kohaliku omavalitsuse prioriteetsed tegevussuunad ja eelarvestrateegia finantsprojektsiooni. Valla eelarve koostamise aluseks on Hiiumaa Vallavolikogu 17.10.2024 määrusega nr 77 vastuvõetud eelarvestrateegia ja tegevuskava.

2024.aasta eelarve lähtetingimustes kehtestati põhimõte:

- Tulud kaupade ja teenuste müügist ning lõivudest planeeritakse vähemalt 2023.aasta eelarve tasemel, arvestades muutustega teenuste hindades, õpilaste ja klientide arvudes;
- Osavallavalitsused planeerivad 2024.aastal vallavara müügist laekuvad tulud ja esitavad andmed objektide lõikes;
- 2024.aasta personalikulude planeerimisel tuleb lähtuda eelarve eelnõu koostamise ajal kehtivatest töötasumääradest ja koosseisudest;
- Majandamiskulud kavandatakse eelkõige üksuste tavapärasteks ülalpidamiseks ning kehtivatest õigusaktidest ja sõlmitud lepingutest tulenevate kohustuste täitmiseks;
- Eelarve projekte esitavad valdkondade ja hallatavate asutuste juhid interneti keskkonnas aadressil <https://app.veera.eu>.
- Valla põhitegevuse tulem peab olema vähemalt 12%.

Põhitegevuse tulud¹

2024. aasta eelarves oli planeeritud tulude laekumiseks 23,5 mln eurot, tegelikult laekus tulusid 23,9 miljonit eurot, mis on planeeritust 1,9 % enam.

¹ maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadavad toetused, muud tegevustulud

- Eelarve tuludest 64,2% ehk 15,3 mln moodustasid maksutulud (võrreldes eelarves kavandatuga kasv +1,8%)². Tulumaksu parem laekumine tulenes keskmise palga arvatust suuremast tõusust.
- Kaupade ja teenuste müügist laekus eelarvesse 10,9% ehk 2,6 mln eurot. Kavandatust enam laekus tuletornide tulu, spordikooli õppetaskusid, Hiiumaa Sport ja Vabaajakeskus Tuuletorn omatulusid, samas oli ka alalaekumist haridusteenuste osas ja sotsiaalvaldkonnas.
- Saadud toetused moodustasid 24,4% eelarve tuludest, ulatudes 5,8 mln euron. Toetuste laekumine ületas eelarves kavandatud summa 0,2 miljoni euro võrra, mis tähendab 2,9% kasvu võrreldes prognoosiga.
- Muud tulud, sealhulgas keskkonnatasud ja erakorralised tulud, moodustasid 0,6% eelarve tuludest, ulatudes 0,01 mln euron. Kuigi kaevandamistasude laekumine jäi prognoositust madalamaks, tõi asendustäitmise tulu positiivse lisa, mille tulemusena kasvasid muud tulud võrreldes prognoosiga 15%.

Põhitegevuse kulud³

- **2024. aasta eelarves oli planeeritud põhitegevuse kuludeks 20,9 miljonit eurot. Tegelikult tehti kulutusi 20,2 miljoni euro ulatuses, mis on planeeritust 3,4% vähem.**

Põhitegevuse kulud jagunevad kaheks: antavateks toetusteks ja muudeks tegevuskuludeks, millest viimased hõlmavad tööjõu- ja majandamiskulusid.

- Põhitegevuse kuludest suunati 14,1% ehk 2,9 mln eurot antavateks toetusteks.
- Muud tegevuskulud moodustasid 85,9% kogukuludest, millest tööjõukulude osakaal oli 67,2% ehk 11,7 mln eurot.
- Majandamiskulud moodustasid 32,8% muudest tegevuskuludest ehk 5,7 mln eurot.

Võrreldes planeerituga kulutati tööjõukuludeks 0,3 mln ja majandamiskuludeks 0,4 mln eurot vähem. Sääst saavutati valla asutuste kuluefektiivse majandamise ning projektipõhiste kulude edasilükkamisega 2025. aasta eelarvesse.

Põhitegevuse kulud jaotuvad üheksa erineva tegevusvaldkonna vahel.

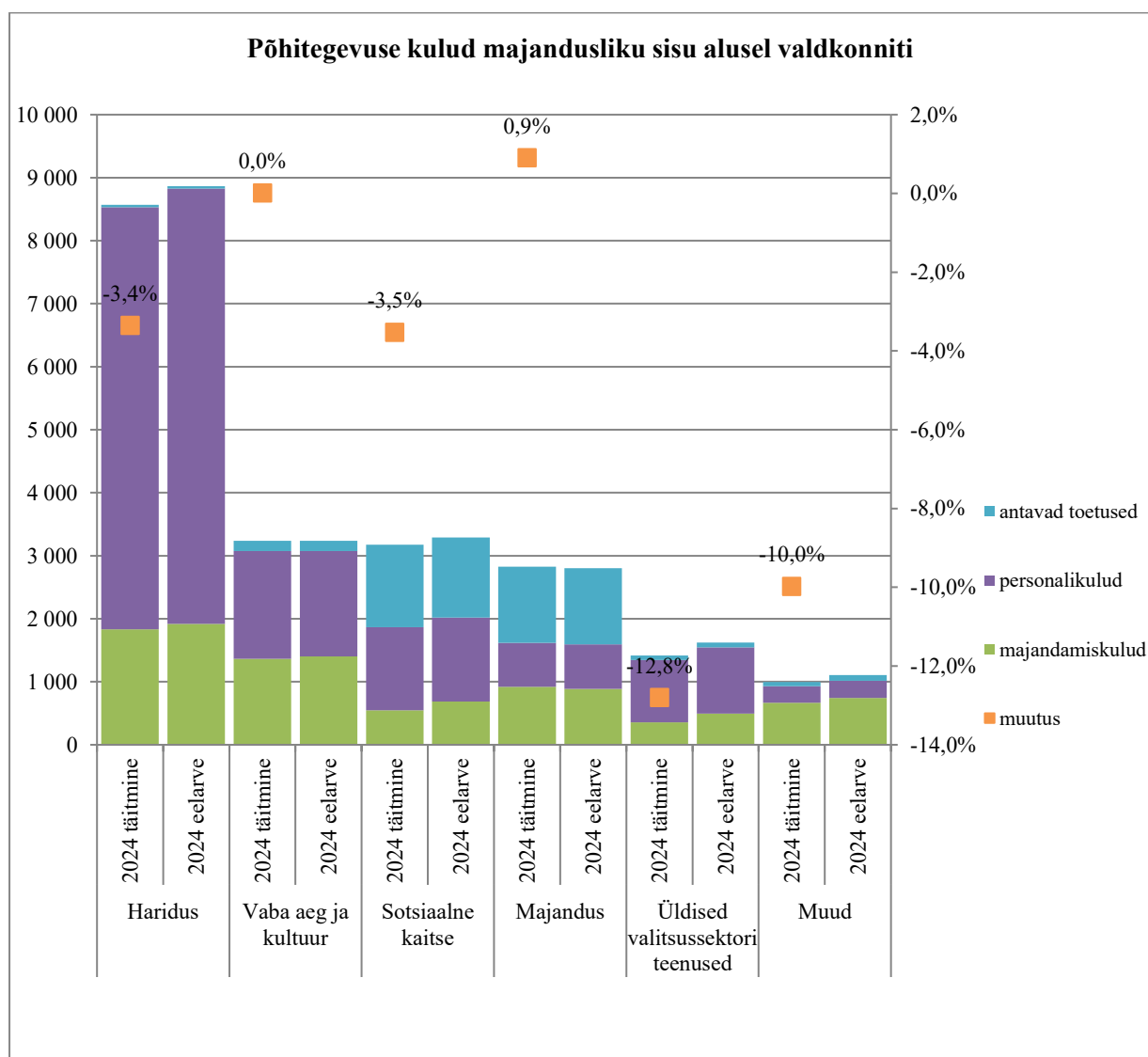
- **Haridus** moodustas põhitegevuse kuludest 42,4% ehk 8,6 mln eurot, millest kulus personalikuludeks 6,7 mln eurot, majanduskuludeks 1,9 mln eurot;
- **Vaba aeg, kultuur ja religioon** moodustas 16,0% põhitegevuse kuludest ehk 3,2 mln eurot, millest kulus personalikuludeks 1,7 mln eurot, majanduskuludeks 1,4 mln eurot ja toetusteks 0,2 mln eurot;
- **Sotsiaalne kaitse ja tervishoid** moodustas 15,7% ehk 3,2 mln eurot, millest suur osa on personalikuludel 1,3 mln eurot, majandamiskuludeks 0,6 mln eurot ja 1,3 mln eurot kulus erinevate sotsiaaltoetust maksmiseks;

² sellist tähistust, võrdlemaks 2024. aasta eelarve täitmist kinnitatud eelarvega, kasutatakse dokumendis läbivalt

³ antavad toetused, muud tegevuskulud

- **Majandus** moodustas 14,0% ehk 2,8 mln eurot, millest ca 32,2% ehk 0,9 miljonit eurot moodustab ühistranspordi korraldus;
- **Üldised valitsussektori teenused** moodustasid 7,0% põhitegevuse kuludest ehk 1,4 mln eurot;
- **Elamu- ja kommunaalmajandus** moodustas 2,6% ehk 0,5 mln eurot;
- **Muud** (keskkonnakaitse, avalik kord ja julgeolek, tervishoid) valdkonnad moodustasid kokku 2,3% ehk 0,5 mln eurot.

Joonis 1. Põhitegevuse kulud majandusliku sisu alusel tegevusvaldkondade lõikes (2024. a täitmine võrreldes kinnitatud eelarvega; tuhat eurot)

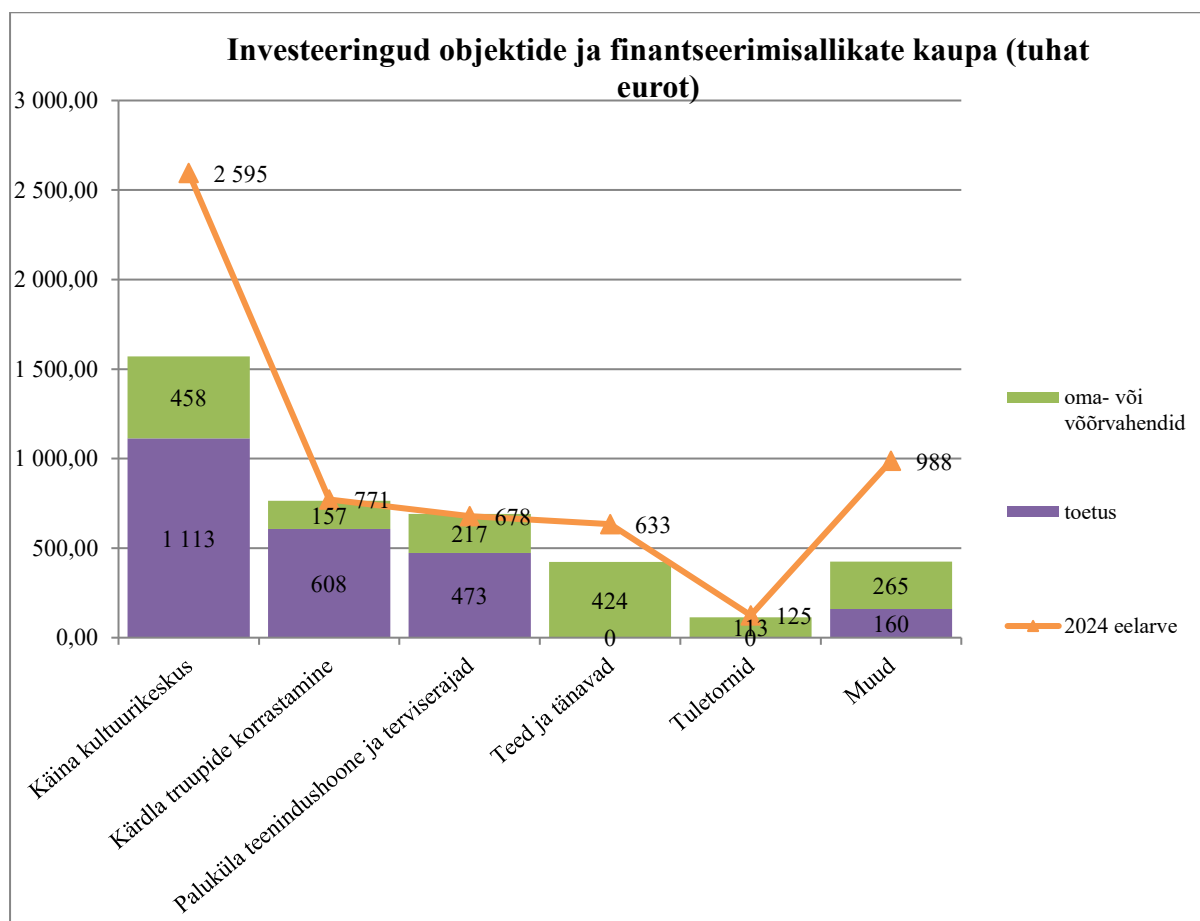
Investeeringustegevus

2024. aasta eelarves oli planeeritud investeeringuteks ja toetusteks põhivara soetamiseks 6,5 miljonit eurot. Tegelikult teostati investeeringuid ja anti toetusi põhivara soetamiseks 4,4 mln euro ulatuses.

Investeeringuid finantseeriti jooksva aasta eelarve tulemist 0,2 mln euro ulatuses, laenu võeti 2,0 mln eurot, põhivara müügi arvelt 0,1 mln eurot ja saadud toetustest 2,1 mln eurot.

Planeeritud väiksem investeeringute maht tulenes mitmetest teguritest, sealhulgas objekti eripäradest. 2024. aastal alustati Käina kultuurikeskuse renoveerimist, mis jätkub ka 2025. aastal. Samuti jätkub Paluküla Terviseradade arendamine ning alustati teenindushoone ehitust. Suuremahulistest töödest viidi läbi Kärkla truupide korrastamine, et parandada vee äravoolu. Lisaks kuulusid investeeringuobjektide hulka valla teede remont, tuletornide renoveerimine, uue lasteaia ehituse eeltööd ning mitmed väiksemad projektid. Lisaks suurendati tütarettevõtte aktsiakapitali.

Joonis 2. Investeeringud objektide ja finantseerimisallikate kaupa (tuhat eurot)

Finantsseis

- **omafinantseerimisvõime** ehk põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe oli 3,7 mln eurot, millest tasuti nii olemasolevaid laenumakseid (*jooksva aasta laenumaksete põhiosa 1,9 mln eurot ehk 52,4% põhitegevuse tulemist*), intressikulusid ja rahastati investeeringuid. Eesmärk on seda taset hoida ka järgnevatel aastatel, et säilitada investeerimisvõimekus.
- **netovõlakoormus** Valla netovõlakoormus (kohustused miinus likviidsed varad) moodustas 2024. aasta lõpuks 50,99% põhitegevuse tuludest, ulatudes 12,1 mln euron. Seadus lubab netovõlakoormusel tõusta kuni 100%-ni, mis tähendab, et vallal on jätkuvalt võimalus võtta täiendavat laenu investeeringute elluviimiseks.
- **likviidsete varade maht** oli 2024. aasta lõpu seisuga 1,1 mln.